

## POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie ze skargi M. G.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. VI ACa 1047/22,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 17 lipca 2024 r.,

**oddala skargę.**

Paweł Czubik    Joanna Lemańska    Grzegorz Pastuszko

## UZASADNIENIE

Pismem z 12 lutego 2024 r. M. G. (dalej jako: „powódka” lub „Skarżąca”), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki i wniosła o:

1. stwierdzenie, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. akt VI ACa 1047/22, nastąpiła przewlekłość postępowania naruszająca prawo Skarżącej do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;
2. zlecenie podjęcia niezwłocznych czynności zmierzających do zakończenia sprawy przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, w tym doręczenia

powódce odpisu apelacji, rozpoznanie wniosku o podjęcie postępowania, podjęcie zawieszonego postępowania, niezwłoczne wyznaczenie rozprawy lub wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym, wydanie wyroku częściowego względnie wstępnego co do żądania powódki o ustalenie nieważności umowy;

3. zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwoty w wysokości 12 000 zł na rzecz Skarżącej;

4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżącej kosztów postępowania wywołanego niniejszą skargą, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W obszernym uzasadnieniu skargi jej autor wskazał m.in., że pozwem z 10 grudnia 2020 r. złożonym do Sądu Okręgowego w Warszawie Skarżąca wniosła o ustalenie nieważności umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF zawartej z Bank S.A. Hipoteczny Oddział w Ł. oraz o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz 406 488,89 zł z odsetkami, a także o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok w sprawie po blisko półtora roku, tj. 4 kwietnia 2022 r., uwzględniając powództwo w całości, tj. ustalając nieważność umowy oraz zasądzając na rzecz powódki żadaną kwotę. Wyrok nie zawierał jednak kompletnego rozstrzygnięcia w zakresie odsetek, co spowodowało konieczność wniosku strony powodowej o uzupełnienie wyroku.

Sąd Okręgowy w Warszawie 30 maja 2022 r. wydał wyrok uzupełniający, oddalając powództwo w części żądania odsetkowego.

Od wyroku z 4 kwietnia 2022 r. apelację wniósł pozwany Bank S.A., zaskarżającego go w całości, w tym w zakresie żądania ustalenia nieważności umowy. Apelacja wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 19 lipca 2022 r., a sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt VI ACa 1047/22.

Wyrok uzupełniający z 30 maja 2022 r. zaskarżyła powódka. Apelacja wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 19 lipca 2022 r. i została zarejestrowana pod sygn. akt VI ACa 1048/22.

Od zarejestrowania spraw, tj. od lipca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie nie podjął żadnych czynności zmierzających do wydania rozstrzygnięcia, a nawet nie zarządził doręczenia odpisów apelacji stronom.

W dniu 20 lipca 2023 r. Sąd Rejonowy w Warszawie ogłosił upadłość Banku, wyznaczając osobę syndyka.

Pismem z 9 sierpnia 2023 r. powódka wniosła o wezwanie do udziału w sprawie wyznaczonego syndyka i procedowanie sprawy w zakresie żądania ustalenia nieważności umowy kredytu i zaniechanie zawieszenia postępowania w tej części.

Postanowieniem z 9 sierpnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zawiesił postępowanie apelacyjne VI ACa 1048/22 (w przedmiocie apelacji powódki od wyroku uzupełniającego) na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 i § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Postanowieniem z 8 września 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zawiesił postępowanie apelacyjne VI ACa 1047/22 (w przedmiocie apelacji pozwanego Banku na wyrok uwzględniający powództwo) na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 i § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Jak twierdzi Skarżąca, Sąd Apelacyjny, pomimo możliwości wydania wyroku częściowego ewentualnie wstępnego, zawiesił postępowanie VI ACa 1047/22. Jej zdaniem, Sąd bezpodstawnie zawiesił postępowanie w części dotyczącej żądania ustalenia nieważności umowy. O ile zgodne z wymienionymi podstawami prawnymi jest zawieszenie postępowania w zakresie żądania zapłaty (jak też postępowania VI ACa 1048/22 w całości, albowiem apelacja powódki dotyczy wyłącznie roszczenia odsetkowego, a zatem majątkowego), to Sąd zaniechał prowadzenia sprawy o ustalenie nieważności umowy i nie wezwał syndyka do udziału w sprawie. Powódka jest narażona na działania ze strony syndyka masy upadłości, pomimo że ponad rok przed ogłoszeniem upadłości został wydany nieprawomocny wyrok Sądu Okręgowego, a w mieszkaniu należącym do powódki nadal jest wpisana hipoteka, co uniemożliwia sprzedaż mieszkania, skutecznie odstraszać potencjalnych kupujących. Wnioskiem z 20 października 2023 r. powódka wniosła o podjęcie zawieszonego postępowania w sprawie VI ACa 1047/22 w zakresie wniosku o ustalenie nieważności umowy, tj. w zakresie apelacji pozwanej co do pkt. 1 wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z udziałem syndyka M. K. oraz wydanie wyroku częściowego lub wyroku wstępnego w zakresie wniosku powódki o ustalenie nieważności umowy –

wniosek do dnia złożenia niniejszej skargi nie został rozpoznany, a syndyk nie został wezwany do udziału w sprawie. Dotychczas nie doręczono nawet stronie powodowej odpisu apelacji Banku.

Podsumowując, Skarżąca podkreśla, że pomimo upływu ponad półtora roku od wpływu apelacji Banku oraz blisko dwóch lat od jej złożenia, powódce nie został doręczony jej odpis, a postępowanie, po ponad rocznej bezczynności Sądu Apelacyjnego, zostało bezpodstawnie zawieszone w całości. Syndyk zaś, mimo że jest znany od lipca 2023 r., nie został wezwany do udziału w sprawie. Sąd Apelacyjny w Warszawie przez blisko 19 miesięcy nie doręczył apelacji przeciwnika stronie powodowej, od 7 miesięcy nie wezwał syndyka do udziału w sprawie, a przez 5 miesięcy nie rozpoznał także wniosku o podjęcie postępowania w zakresie żądania ustalenia nieważności umowy. Bezczynność i przewlekłość Sądu Apelacyjnego nie tylko naraża powódkę na niepewność prawną (bowiem powódka nadal ma wpisaną hipotekę, a syndyk podejmuje działania windykacyjne, zaś Bank przekazuje informacje o zadłużeniu do BIK), ale wręcz pozbawia ją jakiegokolwiek ochrony prawnej.

W dniu 12 kwietnia 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo z Sądu Apelacyjnego w Warszawie, w którym wniesiono o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej

lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikułski*, J. *Szzechowicz*, *Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego* (w:) *Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował

Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy nie naruszono w niej prawa do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacjami obu stron wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 19 lipca 2022 r. (k. 475-476 akt sądowych). Sąd dokonał pewnych czynności wstępnych (np. losowania sędziego referenta – k. 479 akt sądowych, czy zawiadomienia o składzie – k. 480-481 akt sądowych). Następnie akta sprawy dwukrotnie przekazywano (wypożyczano) do Sądu Okręgowego w Warszawie (k. 495 i 499 akt sądowych), celem wykonania niezbędnych czynności procesowych (np. sporządzenia uzasadnienia postanowienia z 12 lipca 2021 r., k. 505-516 akt sądowych).

Pismem z 13 marca 2023 r. strona pozwana wniosła zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z 12 lipca 2021 r. Sąd ten rozpoznał zażalenie 23 maja 2023 r. (k. 551 akt sądowych) i akta sprawy przekazano ponownie do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (wpływ 23 czerwca 2023 r., k. 569 akt sądowych).

Postanowieniem z 8 września 2023 r. (k. 582 akt sądowych) Sąd Apelacyjny w Warszawie – działając na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 i § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. – zawiesił postępowanie apelacyjne w sprawie VI ACa 1047/22, które to postępowanie jest objęte rozpatrywaną obecnie skargą na przewlekłość.

Pismem z 20 października 2023 r. (k. 590 i n. akt sądowych) powódka wniosła o podjęcie zawieszonego postępowania w sprawie VI ACa 1047/22 w części oraz o wydanie wyroku częściowego lub wstępnego w zakresie wniosku powódki o ustalenie nieważności umowy kredytu.

Postanowieniem z 13 marca 2024 r., VI ACa 1047/22 (k. 593 i n. akt sądowych) Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił wniosek powódki o podjęcie zawieszonego postępowania apelacyjnego w części dotyczącej rozstrzygnięcia o żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu.

Analiza powyższej sekwencji zdarzeń (czynności procesowych) skutkuje stwierdzeniem, że w niniejszej sprawie nie doszło do przewlekłości

postępowania apelacyjnego prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie. Wpływ na taką ocenę mają przede wszystkim dwie kwestie:

Po pierwsze, choć akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 19 lipca 2022 r., to były następnie dwukrotnie przekazywane do Sądu Okręgowego w Warszawie, celem podjęcia koniecznych czynności procesowych (zwłaszcza rozpoznania zażalenia strony pozwanej z 13 marca 2023 r., co nastąpiło 23 maja 2023 r.). Akta sprawy pozostają w dyspozycji Sądu Apelacyjnego w Warszawie realnie od końca czerwca 2023 r. Przy tym działalność Sądu Apelacyjnego w zakresie przekazywania akt i swoistej „współpracy” z Sądem Okręgowym nie budzi zastrzeżeń. Oba warszawskie sądy powszechne (Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny) procedowały w sposób sprawny.

Po drugie, zawieszenie postępowania apelacyjnego w sprawie VI ACa 1047/22 nastąpiło 8 września 2023 r., a więc dwa i pół miesiąca po ostatecznym wpływie akt do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Sąd Apelacyjny rozpoznał wniosek Skarżącej m.in. o podjęcie zawieszonego postępowania (pismo z 20 października 2023 r.) wydając postanowienie z 13 marca 2024 r., VI ACa 1047/22.

W pisemnych motywach do ww. postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że przed Sądem Najwyższym zawisła sprawa z pytania prawnego (III CZP 5/24) o następującej treści: „czy postępowanie sądowe z powództwa kredytobiorcy będącego konsumentem o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu waloryzowanego (indeksowanego albo denominowanego) do waluty obcej wytoczone przeciwko bankowi, co do którego w toku postępowania ogłoszono upadłość, jest sprawą: „o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości” w rozumieniu art. 145 ust. 1 ustawy z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz.U. 2022 poz. 1520 ze zm.), a tym samym podlega zawieszeniu na podstawie art. 174 par. 1 pkt. 4 k.p.c., w związku z art. 144 ust.1 i art. 145 ust. 1 Prawa upadłościowego do czasu rozpoznania zgłoszenia wierzytelności na liście wierzytelności lub odpowiednio odmowy uwzględnienia wierzytelności na liście i wyczerpania trybu określonego ustawą, czy też postępowanie to może być kontynuowane z udziałem syndyka masy upadłości bez oczekiwania na wyczerpanie trybu określonego w prawie upadłościowym?”.

Sąd Najwyższy zgadza się z Sądem Apelacyjnym w Warszawie, że do czasu udzielenia odpowiedzi na ww. pytanie prawne, brak jest podstaw do podjęcia zawieszonego w niniejszej sprawie postępowania. Dalsze procedowanie w tych warunkach mogłoby doprowadzić do uchybień procesowych, skutkujących nawet nieważnością postępowania.

Co prawda budzi pewne wątpliwości sposób, w jaki Sąd Apelacyjny w Warszawie procedował sprawę zawieszenia postępowania. Sąd ten zawiesił obligatoryjnie postępowanie z urzędu w dniu 8 września 2023 r., na podstawie art. 174 § 1 pkt. 4 i § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. – „jeżeli postępowanie dotyczy masy upadłości, masy układowej lub masy sanacyjnej i ogłoszono upadłość lub wszczęto wtórne postępowanie upadłościowe albo ustanowiono zarządcę w postępowaniu restrukturyzacyjnym”, obejmując zawieszeniem całość postępowania, zarówno o zapłatę, jak i o ustalenie (VI ACa 1047/22), podczas gdy rozpoznając wniosek o podjęcie zawieszonego postępowania odwołał się do przesłanki fakultatywnej – „jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego”. Skoro jednak w dniu 16 stycznia 2024 r. Sąd ten postanowieniem w sprawie o sygn. VI ACa 4129/23 zadał wskazane w akapicie powyżej pytanie prawne (które zawisło w SN pod sygnaturą III CZP 5/24), to w sprawie tej faktycznie wystąpiła także fakultatywna przesłanka zawieszenia, a stan zawieszenia całości sprawy jest uzasadniony rzeczowo.

Powyższe okoliczności przesądziły o oddaleniu skargi wraz ze wszystkimi jej wnioskami szczegółowymi, o czym Sąd Najwyższy orzekł – na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość – w sentencji postanowienia.

Paweł Czubik    Joanna Lemańska    Grzegorz Pastuszko

[SOP]

[ms]